

Høringsnotat – Forslag til endringer i forskrift til opplæringsloven og forskrift til privatskoleloven – Frukt og grønnsaker

1. Bakgrunn

I St.meld nr. 16 (2006–2007) ... *og ingen sto igjen* understreker regjeringen betydningen av gode rammer rundt skolemåltid, og at det er et mål for regjeringen å innføre en ordning med frukt og grønnsaker for alle elever i grunnskolen. Denne målsettingen ble fulgt opp med nødvendige vedtak mht økonomi og vedtaket trådte i kraft skoleåret 2007-2008. Dette gjelder ungdomsskoler og kombinerte skoler. Ordningen legger opp til at skoleeieren selv skal ha ansvar for å utforme ordningen, slik at den harmonerer med lokale forhold og behov. De midlene som er satt av, skal dekke de utgiftene skoleeierne har til innkjøp og administrasjon. Midlene blir fordelt til kommunene gjennom inntektssystemet og til private skoler med rett til statstilskudd og statlige skoler gjennom øremerkede tilskudd.

I St.prp. nr 1 (2007–2008) viser regjeringen til omtalen av ordningen med gratis frukt og grønnsaker i revidert nasjonalbudsjett 2007 og foreslår at ordningen blir ført videre ved tildeling av ytterligere midler for 2008. I tillegg ble det foreslått å lovfeste ordningen.

I Ot.prp. nr. 40 (2007–2008) om lov om endringer i opplæringslova og privatskolelova og Innst. O. nr. 51 (2007-2008), er det foreslått ny § 13–5 i opplæringsloven og ny § 7–1c i privatskoleloven om plikt for skoleeier/skolen til å ha en ordning med gratis frukt og grønnsaker. Det foreslås her at ny § 13–5 i opplæringsloven skal lyde som følger:

Skoleeigaren skal gi elevane gratis frukt og grønnsaker. Departementet kan gi nærmare forskrifter om ansvaret for ordninga og omfanget av plikta.

Tilsvarende foreslås det at privatskoleloven § 7-1c skal lyde som følger:

Skolen skal gi elevane gratis frukt og grønnsaker. Departementet kan gi nærmare forskrifter om ansvaret for ordninga og omfanget av plikta.

Odelstinget vedtok 23. mai 2008 ovennevnte endringer, det samme gjorde Lagtinget 6. juni 2008. Ordningen med frukt og grønnsaker til elevene innebærer at skoleeier pålegges en plikt. Tilsvarende er det styret ved den enkelte skole som har plikt til å tilby ordningen med frukt og grønnsaker i private skoler.

2. Nærmere om forslaget

I departementets vurdering i Ot.prp. nr 40 2007–2008, vedtatt i Odelstinget 23.05.2008 og i Lagtinget 06.06.2008, presiseres det at ordningen i denne omgang vil bli avgrenset til å gjelde alle elever som har ungdomsskoletrinn (8. – 10. årstrinn) og kombinerte skoler (1. – 10. årstrinn/ev. 5 – 10. årstrinn). Departementet vurderer det slik at det på bakgrunn av erfaringene fra den korte tiden ordningen har vært praktisert, er grunnlag for å lovfeste plikt til å ha dagens ordning, men at en eventuell utvidelse av plikten til å omfatte flere elever/årstrinn vil kreve ytterligere vurderinger. Skolefritidsordningen er ikke omfattet av lovforslaget og heller ikke av forslag til forskrift. Forslaget til forskrift tar utgangspunkt i denne vurderingen.

Frukt og grønnsaker skal utdeles gratis til alle elevene ved de skolen som er omfattet av bestemmelsene, jf. forslag til hhv. ny § 13–5 i opplæringsloven og ny § 7–1c i

privatskoleloven. Det kan således ikke etableres noen abonnementsordning med betaling av egenandel. Kostnadsberegningene som er gjort, skal dekke innkjøp av frukt og grønnsaker, samt administrative kostnader. Midlene er lagt inn i rammetilskuddet for kommunene og er øremerkede midler til statlige skoler og private grunnskoler som driver sin virksomhet etter privatskoleloven.

Flere av høringsinstansene som kommenterte lovforslaget, bl.a. Opplysningskontoret for frukt og grønt og Sosial- og helsedirektoratet, presiserte viktigheten av å dele ut frukt og grønnsaker alle skoledager. Det å få dette tilbudet bare noen skoledager, eller uregelmessig, har ikke samme positive effekt på kostvanene som servering av frukt og grønnsaker alle skoledager. Det vil dermed heller ikke ha samme positive effekt på læringsmiljøet til elevene. I utkast til forskrift foreslås det derfor daglig utdeling av frukt og grønnsaker.

Departementet legger til grunn at skoleeierne/skolene selv skal ha ansvaret for å utforme ordningen, slik at den harmonerer med lokale forhold og behov. Kvaliteten forutsettes ivaretatt lokalt. Det er ikke hjemmel for å forskriftsfeste krav til kvaliteten, men departementet vil i stedet bidra til å sikre god kvalitet ved å følge opp lov og forskrift med en veileder. Det presiseres at det skal tilbys både frukt og grønnsaker, dog slik at elevene ikke skal tilbys begge deler hver dag.

3. Økonomiske og administrative kostnader

I kostnadsberegningene for denne ordningen i 2008 er det lagt til grunn at ordningen skal omfatte alle elever i skoler med ungdomstrinn, det vil si både rene ungdomsskoler (8. - 10. årstrinn) og kombinerte skoler (1 - 10. årstrinn/ ev 5 – 10. årstrinn). I 2008 er det derfor bevilget til sammen 218 mill. kroner til frukt og grønnsaker. I underkant av 210 mill. kroner er lagt inn i rammetilskuddet til kommunene, mens resten av midlene er fordelt til statlige skoler og private grunnskoler som driver sin virksomhet etter privatskoleloven. I kostnadsberegningene for 2008 er det tatt hensyn til at det vil være administrative kostnader knyttet til ordningen.

Forslag til endringer i forskriftene

Ny § 18-2 i forskrift til opplæringsloven skal lyde:

§ 18-2 Kommunen sitt ansvar for ei ordning med gratis frukt og grønnsaker.

Kommunen skal kvar skoledag gi alle elevar ved ungdomsskolar og kombinerte skolar gratis frukt og grønnsaker.

Nytt kapittel 7B i forskrift til privatskoleloven skal lyde:

Kapittel 7B Plikt til å sørge for frukt og grønnsaker

§ 7b–1 Plikt til å sørge for frukt og grønnsaker

Skolen skal kvar skoledag gi alle elevar ved ungdomsskolar og kombinerte skolar gratis frukt og grønnsaker.

Tidspunkt for ikrafttreden

Ny forskrift om utdeling av gratis frukt og grønnsaker på skoler med ungdomstrinn og kombinerte skoler foreslås å tre i kraft med virkning fra og med 15.08.08.

